

**Skupština Crne Gore
Parlamentarni institut
Istraživački centar**

Istraživački rad:

Formiranje i način finansiranja poslaničkih klubova

Podgorica, april 2015. godine

Broj: 05/2015

Klas. br: 00-52/15-

Datum: april 2015. godine

Pripremio: Istraživački centar – Parlamentarni institut

**Stavovi izrečeni u tekstu ne predstavljaju zvaničan stav Skupštine Crne Gore.*

*** Svi pojmovi upotrijebljeni u istraživačkom radu u muškom gramatičkom rodu obuhvataju muški i ženski rod lica na koja se odnose.*

U ovom dokumentu predstavljene su informacije u vezi sa formiranjem i načinom finansiranja poslaničkih klubova¹ na osnovu podataka prikupljenih posredstvom mreže Evropskog centra za parlamentarna istraživanja i dokumentaciju (ECPRD). Dokument u prvom dijelu pruža kratak pregled informacija u vezi sa formiranjem poslaničkih klubova, na osnovu ranije urađenog istraživanja², kojim su obuhvaćene sve zemlje članice EU (izuzev Letonije, Malte, Irske i Slovenije³), Norveška i Švajcarska. Informacije u vezi sa finansiranjem i statusom poslaničkih klubova takođe su preuzete sa mreže ECPRD⁴ i predstavljene u drugom dijelu dokumenta.

1. Formiranje poslaničkih klubova

Regulatorni modeli formiranja poslaničkih klubova veoma se razlikuju među parlamentima. Ono što je zajedničko svima je to da je pravo na formiranje kluba poslanika utemeljeno na principu slobodnog vršenja mandata. Izuzetak su Parlament Španije i Parlament Italije gdje je članstvo u poslaničkom klubu obavezujuće. Poslanici koji ne žele da se pridruže političkoj grupi, u obavezi su da postanu članovi tzv. „tehničkog kluba“ (*gruppo misto* ili *mješoviti klub*). Ne postoji jasna veza između propisa koji regulišu formiranje poslaničkih klubova i onih koji regulišu izbore.

Minimalan zahtjev za formiranje poslaničkog kluba u većini slučajeva iznosi između 2% i 5% ukupnog broja poslanika, od čega u najvećem broju slučajeva između 3,2% i 4,2% ili 5% (Donji dom Parlamenta Austrije 2,7%). Izuzetak su Švedska i Portugal gdje nije predviđen minimalan broj poslanika koji je potreban za formiranje poslaničkog kluba, kao i manji parlamenti poput parlamenata Luksemburga i Kipra, te nekih gornjih domova. Slučna situacija je u Finskoj i Holandiji, za čije parlamente je navedeno da je minimalan broj poslanika potreban za formiranje kluba jedan.

U većini država, pravila u vezi sa formiranjem poslaničkih klubova sastavni su dio poslovnika, dok su u pojedinim zemljama (Italija, Portugal, Švedska, Švajcarska, Mađarska i Kipar) ova pravila sadržana u ustavu.

U velikom broju parlamenata, pravo na formiranje kluba imaju poslanici koji pripadaju istoj političkoj partiji. U nekoliko parlamenata klub mogu formirati poslanici koji pripadaju različitim političkim partijama, u skladu sa procedurama priznavanja i davanja saglasnosti (Belgija, Njemačka, Švajcarska, Slovačka).

¹ Na engleskom jeziku korišćeni su termini poput *parliamentary group* (parlamentarne grupa), *party group* (partijska grupa), *parliamentary fraction* (parlamentarna frakcija), ali u duhu ovdašnje parlamentarne prakse u dokumentu se koristi termin poslanički klub.

² ECPRD Request no. 2159 *Parliamentary Groups: Formation and Status*, December 2012 (Final Summary)

³ U vrijeme izrade istraživanja, Hrvatska nije bila članica EU. U ovom dijelu nije predstavljena ni praksa Parlamenta Ujedinjenog Kraljevstva zbog specifičnosti sistema koji ne podrazumijeva postojanje poslaničkih klubova na način kako je zastupljeno u većini parlamenata, već. tzv. all-party grupe sa posebnim statusom, o čemu ima više riječi u drugom dijelu dokumenta.

⁴ ECPRD Request no. 590 *Subsidies for financing of parliamentary groups*, June 2006

U Češkoj (Donji dom), Estoniji, Mađarskoj, Norveškoj, Švedskoj i Španiji, klubovi mogu biti formirani samo na početku parlamentarnog saziva. U svim ostalim parlamentima, formiranje kluba moguće je u bilo koje vrijeme, mada nije uobičajeno (na primjer, u Njemačkoj su takvi slučajevi zabilježeni prije 50 godina).

Mogućnost napuštanja poslaničkog kluba postoji u svim parlamentima. Jedino u Italiji i Španiji poslanici se nakon napuštanja kluba moraju pridružiti drugoj grupi ili tzv. tehničkoj grupi. Pridruživanje drugim klubovima zabranjeno je samo u pojedinim parlamentima, na primjer u Bugarskoj.

Napuštanje kluba ili pridruživanje drugom klubu u svim parlamentima zahtijeva najavu i formalni zahtjev. U odgovorima većine parlamenata navedeno je da klub prestaje da postoji onda kada se broj članova smanji ispod propisanog minimuma (mada se iz konteksta može izvesti zaključak da je takva situacija zapravo u svim parlamentima, prim. aut).

Napuštanje kluba ili prestanak funkcionisanja kluba nema neophodno uticaj na sastav odbora (Belgija i Švedska).

U nastavku je predstavljen tabelarni prikaz koji sadrži: ukupan broj poslanika, minimalan broja poslanika potreban za formiranje poslaničkog kluba, mogućnost formiranja poslaničkog kluba na početku ili u toku saziva, informaciju o priznavanju novoformiranog poslaničkog kluba posebnim aktom, te postojanje posebnih pravila koja regulišu napuštanje poslaničkog kluba ili pridruživanje poslaničkom klubu.

Zemlja	Broj poslanika	Minimalan broj poslanika potreban za formiranje poslaničkog kluba	Da li se poslanički klub može formirati u bilo kom trenutku? Da li se proces formiranja poslaničkog kluba na početku parlamentarnog saziva razlikuje od procesa formiranja tokom parlamentarnog saziva?	Da li novoformirani poslanički klub mora biti priznat pravnim aktom? Ukoliko da, ko je ovlašten/nadležan za sprovođenje tog propisa?	Posebna pravila koja regulišu napuštanje poslaničkog kluba ili pridruživanje poslaničkom klubu
Austrija (Donji dom)	183	pet	Poslanički klub se može formirati u bilo kom trenutku. Ne postoje odredbe koje predviđaju bilo kakve razlike u formiranju poslaničkog kluba prije ili tokom parlamentarnog saziva.	U Poslovniku se koristi termin „priznavanje“ poslaničkog kluba. To znači da, kada predsjednik Donjeg doma primi obavještenje o formiranju poslaničkog kluba, mora izvršiti procjenu s obzirom na to da ima obavezu da preduzme pravne radnje koje mogu nastati kao posljedica istog. Predsjednik ne mora da donese pravni akt o tome. Međutim, kada članovi različitih izbornih partija formiraju poslanički klub, neophodno je odobrenje Donjeg doma.	Ne postoje posebna pravila. I jedno i drugo je prihvaćeno u parlamentarnoj praksi. Međutim, u pojedinim slučajevima to može dovesti do problema.
Belgija (Donji dom)	150	pet	U teoriji, poslanički klubovi mogu se formirati u bilo kom trenutku, pod istim pravilima. U praksi, poslanički klubovi formiraju se na početku parlamentarnog saziva jer se sva imenovanja članova odbora ili delegata vrše na osnovu broja osvojenih mandata na posljednjim izborima. Broj postavljenja na koja klub ima pravo u skladu sa brojem članova, ostaje isti tokom čitavog mandata.	Nije neophodan poseban pravni akt. Poslanički klubovi koje formiraju članovi izabrani sa različitih stranačkih spiskova moraju biti priznati i od strane Biroa (političko upravljačko tijelo).	Svaki član poslaničkog kluba u bilo koje vrijeme može napustiti poslanički klub ili biti isključen iz njega, i pridružiti se drugom poslaničkom klubu. O svim promjenama u sastavu poslaničkog kluba potrebno je obavijestiti predsjednika Parlamenta. U slučaju da broj članova kluba bude manji od pet, klub prestaje da postoji i gubi sva prava i prednosti koji su im pripadale u skladu sa statusom.
Belgija (Gornji dom)	71	dva	Poslanički klub se ne može formirati u bilo kom trenutku.	Ne. ⁵	Senatori mogu napustiti poslanički klub, ali se ne mogu pridružiti drugom klubu. Nakon napuštanja kluba, oni postaju nezavisni poslanici.

⁵ Odgovori "ne" odnose se na nepostojanje pravnog akta, ali nije moguće sa sigurnošću tvrditi da to isključuje drugu vrstu formalnog prepoznavanja kluba bilo od Biroa predsjednika ili na plenumu.

Zemlja	Broj poslanika	Minimalan broj poslanika potreban za formiranje poslaničkog kluba	Da li se poslanički klub može formirati u bilo kom trenutku? Da li se proces formiranja poslaničkog kluba na početku parlamentarnog saziva razlikuje od procesa formiranja tokom parlamentarnog saziva?	Da li novoformirani poslanički klub mora biti priznat pravnim aktom? Ukoliko da, ko je ovlašten/nadležan za sprovođenje tog propisa?	Posebna pravila koja regulišu napuštanje poslaničkog kluba ili pridruživanje poslaničkom klubu
Bugarska	240	10	-	Predsjednik Parlamenta, na sjednici na kojoj prisustvuju svi članovi Parlamenta, obavještava poslanike o formiranju novog poslaničkog kluba. Klubovi, njihovi predsjednici i bilo kakve promjene u vezi sa njima, upisuju se u poseban registar.	Poslanik može napustiti poslanički klub, obavještavajući o tome, u pisanoj formi, predsjednika kluba i predsjednika Parlamenta koji to objavljuje na plenarnoj sjednici. Ukoliko poslanik podnese ostavku na mjesto člana kluba ili bude razriješen te funkcije, u tom slučaju gubi članstvo u stalnim odborima u svojstvu predstavnika tog kluba, kao i članstvo u delegacijama, te ostale funkcije na koje je imenovan u Parlamentu. Poslanik koji je napustio klub ili je isključen iz kluba može postati nezavisni poslanik i nema pravo da se pridruži drugom klubu. Ukoliko broj članova kluba bude manji od propisanog minimuma, klub prestaje da postoji.
Češka (Donji dom)	200	tri	Poslanički klub se formira na početku svakog parlamentarnog saziva.	Ne.	Predsjednik Parlamenta treba da bude obaviješten o svim promjenama u sastavu poslaničkog kluba.
Češka (Gornji dom)	81	pet	Poslanički klub se može formirati u bilo kom trenutku. Nijesu predviđene razlike u procesu formiranja klubova na početku ili tokom parlamentarnog saziva. Takođe, 1/3 članova Senata (Gornjeg doma) bira se na šest godina svake dvije godine. Prema tome, nije potrebno ponovo formirati klubove nakon svakih izbora.	Ne.	Poslanički klub je u obavezi da javno obavijesti o pridruživanju senatora poslaničkom klubu ili napuštanju poslaničkog kluba. Senatori su u obavezi da informišu u pisanoj formi predsjednika kluba i predsjednika Gornjeg doma o napuštanju poslaničkog kluba. Ukoliko broj senatora u klubu bude manji od pet, klub prestaje da postoji.

Zemlja	Broj poslanika	Minimalan broj poslanika potreban za formiranje poslaničkog kluba	Da li se poslanički klub može formirati u bilo kom trenutku? Da li se proces formiranja poslaničkog kluba na početku parlamentarnog saziva razlikuje od procesa formiranja tokom parlamentarnog saziva?	Da li novoformirani poslanički klub mora biti priznat pravnim aktom? Ukoliko da, ko je ovlašćen/nadležan za sprovođenje tog propisa?	Posebna pravila koja regulišu napuštanje poslaničkog kluba ili pridruživanje poslaničkom klubu
Danska	179	Nije predviđen minimalan broj	Formiranje poslaničkog kluba moguće je u bilo kom trenutku tokom parlamentarnog saziva i postupak formiranja je isti.	Ne. Predsjednik Parlamenta na plenumu obavještava poslanike o formiranju novog kluba.	Jedini uslov je da poslanici u pisanoj formi obavijeste predsjednika Parlamenta.
Estonija	101	pet	Poslanički klub nije moguće formirati u bilo kom trenutku tokom parlamentarnog saziva. Zahtjevi za registraciju kluba podnose se u roku od pet dana od početka prve sjednice parlamenta.	Rezolucija Borda o registraciji i sastavu poslaničkih klubova objavljuje se u Službenom listu.	O prihvatanju ili isključivanju člana odlučuje poslanički klub. Predsjednik kluba je u obavezi da podnese rezoluciju Bordu Parlamenta bez odlaganja. Poslanik može napustiti klub podnošenjem izjave Bordu. Bord vodi evidenciju o svim promjenama. Poslanik koji napusti klub može ponovo postati član tog kluba. Poslanik se ne može pridružiti drugom klubu, ali može saradivati sa klubom. U slučaju da je broj poslanika manji od pet, klub prestaje da postoji.
Finska	200	jedan	Poslanički klub je moguće formirati u bilo kom trenutku.	Ne. Registruju se sljedeće informacije: naziv kluba, njegov statut, imena predsjednika i potpredsjednika kluba, imena članova i revizora, te osoba ovlašćenih da potpisuju u ime kluba.	Poslanici mogu napustiti poslanički klub tako što informišu o tome klub u pisanoj formi. Takođe, mogu se pridružiti drugom klubu ili formirati novi klub.
Francuska (Donji dom)	577	15	Poslanički klub je moguće formirati u bilo kom trenutku tokom parlamentarnog saziva.	Deklaracija se objavljuje u Službenom listu.	Poslanici mogu u pisanoj formi obavijestiti o povlačenju iz kluba. Kada je poslanik isključen iz kluba, obavještenje potpisuje predsjednik kluba. U slučaju prijema poslanika u klub, obavještenje potpisuju poslanik i predsjednik kluba.
Francuska (Gornji dom)	348	10			Ne postoje posebna pravila. U praksi, poslanik o kojem je riječ obavještava o svojoj odluci upravu Senata.

Zemlja	Broj poslanika	Minimalan broj poslanika potreban za formiranje poslaničkog kluba	Da li se poslanički klub može formirati u bilo kom trenutku? Da li se proces formiranja poslaničkog kluba na početku parlamentarnog saziva razlikuje od procesa formiranja tokom parlamentarnog saziva?	Da li novoformirani poslanički klub mora biti priznat pravnim aktom? Ukoliko da, ko je ovlašten/nadležan za sprovođenje tog propisa?	Posebna pravila koja regulišu napuštanje poslaničkog kluba ili pridruživanje poslaničkom klubu
Grčka	300	10 poslanika, a u određenim okolnostima minimalan broj može biti pet.	Poslanički klub je moguće formirati u bilo kom trenutku, ukoliko su ispunjeni uslovi za njegovo formiranje.	Ne.	Predsjednik mora biti obaviješten o svim promjenama u sastavu poslaničkih klubova i to na sljedeći način: <ul style="list-style-type: none"> • napuštanje kluba – podnošenjem izjave koju potpisuje poslanik koji napušta klub; • ukidanje kluba – podnošenjem izjave koju potpisuje predsjednik kluba; • pridruživanje klubu – podnošenjem zajedničke izjave poslanika i poslaničkog kluba. O svim izjavama moraju biti obaviješteni i poslanici na plenarnoj sjednici.
Holandija (Donji dom)	150	jedan	-	Ne.	-
Italija (Gornji dom)	315 izabranih poslanika i pet poslanika s doživotnim mandatom	10, a pod određenim okolnostima taj broj može biti i manji.	Poslanički klub se može formirati u bilo kom trenutku.	Ne.	Ukoliko je broj članova kluba manji od deset, ukida se njegovo postojanje. Senatori koji se u roku od tri dana od ukidanja kluba ne pridruže drugom klubu, postaju članovi kluba nezavisnih poslanika. Predsjednik mora biti obaviješten o svim promjenama u sastavu kluba.
Kipar	56 poslanika i tri predstavnika religijskih grupa bez prava glasa	12% poslanika	Poslanički klub se može formirati u bilo kom trenutku, jer nijesu predviđena posebna pravila za formiranje klubova na početku ili tokom parlamentarnog saziva.	Ne.	Poslanici mogu napustiti klub ili se pridružiti drugom klubu u bilo kom trenutku. Predsjednik Parlamenta mora biti obaviješten o svim promjenama u sastavu kluba.

Zemlja	Broj poslanika	Minimalan broj poslanika potreban za formiranje poslaničkog kluba	Da li se poslanički klub može formirati u bilo kom trenutku? Da li se proces formiranja poslaničkog kluba na početku parlamentarnog saziva razlikuje od procesa formiranja tokom parlamentarnog saziva?	Da li novoformirani poslanički klub mora biti priznat pravnim aktom? Ukoliko da, ko je ovlašten/nadležan za sprovođenje tog propisa?	Posebna pravila koja regulišu napuštanje poslaničkog kluba ili pridruživanje poslaničkom klubu
Litvanija	141	sedam	Isti je postupak za formiranje poslaničkih klubova i na početku i tokom parlamentarnog saziva.	Ne. Ukoliko novoformirani klub ispunjava uslove navedene u Poslovniku, predsjednik Parlamenta, u roku od sedam dana, na sjednici objavljuje da je poslanički klub formiran.	Predsjednik mora biti obaviješten o svim promjenama u sastavu kluba najkasnije prvog narednog radnog dana. Predsjednik saopštava informaciju o promjenama u sastavu kluba na prvoj narednoj sjednici Parlamenta.
Luksemburg	60	pet	Poslanički klub je moguće formirati u bilo kom trenutku.	Ne.	Pridruživanje poslaničkom klubu ne podliježe kontroli. Sve što je potrebno da bi se poslanik pridružio klubu je to da ga klub prihvati. U vezi sa napuštanjem kluba ne postoje pravila. Predsjednik Parlamenta mora biti informisan o svim promjenama u sastavu kluba, pri čemu obavještenje potpisuje predsjednik kluba.
Mađarska	386	10	Poslanički klub je moguće formirati samo na početku parlamentarnog saziva.	Ne. Informacija o osnivanju kluba se objavljuje na konstitutivnoj sjednici Parlamenta.	Poslanici mogu napustiti poslanički klub ili biti isključeni. Šest mjeseci nakon napuštanja ili isključenja, mogu se pridružiti bilo kojem poslaničkom klubu. Predsjednik Parlamenta mora biti obaviješten o svim promjenama u sastavu kluba.
Norveška	169	jedan	Poslanički klub je moguće formirati isključivo na početku parlamentarnog saziva koji traje četiri godine.	Ne.	Postoje pravila u vezi sa finansijskom podrškom na koju svaki poslanik ima pravo.
Njemačka (Donji dom - Bundestag)	620	5% ili više	Poslanički klub je moguće formirati u bilo kom trenutku pod uslovom da su ispunjeni uslovi za njegovo formiranje. U praksi, do sada su zabilježena samo dva slučaja formiranja kluba tokom parlamentarnog saziva.	Slučajevi 1 i 2: Udruženja članova koja ispunjavaju određene uslove priznaju se kao klubovi. Klub se formira obavještanjem predsjednika Parlamenta o njegovom formiranju. Nije neophodan poseban pravni akt. Slučaj 3: Formiranje kluba zahtijeva odobrenje Bundestaga. Bundestag ocjenjuje da li su ispunjeni materijalni uslovi za formiranje kluba ili zahtjev za formiranje kluba šalje na razmatranje Savjetu starješina. Neophodni pravni propis je priznanje koje se dobija glasanjem na plenarnoj sjednici. Ova odluka može biti predmet žalbe pred Saveznim ustavnim sudom.	U skladu sa principom slobodnog vršenja mandata, pristupanje, napuštanje ili isključenje iz poslaničkog kluba moguće je u bilo koje vrijeme. Neka pravila sadržana su u poslovnicima poslaničkih klubova.

Zemlja	Broj poslanika	Minimalan broj poslanika potreban za formiranje poslaničkog kluba	Da li se poslanički klub može formirati u bilo kom trenutku? Da li se proces formiranja poslaničkog kluba na početku parlamentarnog saziva razlikuje od procesa formiranja tokom parlamentarnog saziva?	Da li novoformirani poslanički klub mora biti priznat pravnim aktom? Ukoliko da, ko je ovlašten/nadležan za sprovođenje tog propisa?	Posebna pravila koja regulišu napuštanje poslaničkog kluba ili pridruživanje poslaničkom klubu
Poljska (Donji dom)	460	15 poslanika za klub a tri poslanika za poslaničku grupu	Poslanički klub i grupu je moguće formirati u bilo kom trenutku i po istom postupku.	Ne.	Ne postoje pravila.
Poljska (Gornji dom)	100	Sedam za klub senatora a tri za grupu senatora.			
Portugal	230	Nije predviđen minimalan broj	-	Ne.	O bilo kakvim promjenama u sastavu i rukovodstvu kluba obavještava se predsjednik Parlamenta i promjene se objavljuju u Službenom listu.
Rumunija	341	10	-	-	Predsjednik Parlamenta obavještava se o bilo kakvim promjenama u sastavu kluba. Takvo saopštenje potpisuju predsjednik kluba i član koji mijenja ili napušta klub. Predsjednik Parlamenta obavještava poslanike o promjenama na sjednici.
Slovačka	150	osam	Poslanički klub se može formirati u bilo kom trenutku i postupak je isti. Kada se, tokom parlamentarnog saziva, izborne koalicije razdvoje ili političke partije ili pokreti spoje, njihovi poslanički klubovi takođe treba da se razdvoje ili spoje.	Ne. Ukoliko poslanici žele da formiraju poslanički klub na način koji je drugačiji od onog propisanog Poslovníkom, formiranje takvog poslaničkog kluba mora dobiti odobrenje Parlamenta.	Ne. Član može da napusti ili promijeni klub tokom saziva.
Španija (Donji dom)	350	15 poslanika ili 15% glasova u izbornim jedinicama u kojima su nastupili na izborima ili 5% glasova na nacionalnom nivou.	Poslanički klub je moguće formirati isključivo na početku parlamentarnog saziva.	Ne.	Napuštanje ili promjena kluba može se desiti samo tokom prvih pet dana svakog zasijedanja. Ukoliko je broj članova kluba smanjen na manje od polovine minimuma potrebnog za formiranje kluba, klub prestaje sa radom a njegovi članovi postaju članovi mješovitog kluba (<i>Mixed Group</i>).

Zemlja	Broj poslanika	Minimalan broj poslanika potreban za formiranje poslaničkog kluba	Da li se poslanički klub može formirati u bilo kom trenutku? Da li se proces formiranja poslaničkog kluba na početku parlamentarnog saziva razlikuje od procesa formiranja tokom parlamentarnog saziva?	Da li novoformirani poslanički klub mora biti priznat pravnim aktom? Ukoliko da, ko je ovlašćen/nadležan za sprovođenje tog propisa?	Posebna pravila koja regulišu napuštanje poslaničkog kluba ili pridruživanje poslaničkom klubu
Švajcarska (Donji dom)	200	pet	Poslanički klub se može formirati u bilo kom trenutku i postupak je isti.	Formiranje novog poslaničkog kluba zahtijeva odobrenje Konferencije za koordinaciju ⁶ (<i>Conference for Coordination</i>). Konferencija za koordinaciju daje odobrenje ukoliko su svi uslovi ispunjeni.	Ne. Napuštanje ili promjena kluba dozvoljeni su u skladu sa odredbom Saveznog ustava o slobodnom obavljanju mandata (član 161, paragraf 1).
Švajcarska (Gornji dom)	46	pet			
Švedska	349	Nije predviđen minimalan broj.	Poslanički klub nije moguće formirati u bilo kom trenutku. Poslanički klub se može formirati samo na početku parlamentarnog saziva. Tokom parlamentarnog saziva, novi poslanički klub se može pojaviti samo ukoliko neki klub promijeni naziv.	-	Članovi koji napuštaju matične klubove mogu zadržati svoju poziciju u odborima zato što ih za te pozicije bira Parlament a izbori važe tokom cijelog saziva. Novi izbori mogu se organizovati samo u slučaju da član podnese ostavku. Međutim, nezavisni članovi najčešće napuste svoje pozicije u odborima kako ne bi narušili političku ravnotežu u radu odbora. Članovi koji su napustili matični klub mogu da formiraju neformalni poslanički klub. Takvi klubovi nemaju finansijsku pomoć i druge benefite (npr. prostorije).

⁶ Ovlašćenja Konferencije za koordinaciju su sljedeća: donosi odluku o kalendarskoj nedjelji u kojoj se održavaju redovne i vanredne sjednice, može da donosi direktive o rasporedu zaposlenih i finansijskih sredstava, bira generalnog sekretara Parlamenta, odobrava formiranje novih poslaničkih klubova itd. (Federal Act on the Federal Assembly, član 37)

2. Finansiranje i status poslaničkih klubova

Prema podacima dostupnim na mreži ECPRD u nastavku teksta predstavljene su informacije u vezi sa statusom i načinom finansiranja poslaničkih klubova u Evropskom parlamentu i parlamentima sljedećih zemalja: Austrija, Belgija (oba doma), Češka, Danska, Estonija, Finska, Italija (oba doma), Izrael, Litvanija, Norveška, Poljska (oba doma), Slovačka, Slovenija, Španija (Gornji dom), Švedska i Ujedinjeno Kraljevstvo.

AUSTRIJA

U skladu sa saveznim zakonodavstvom, poslanički klubovi u Parlamentu Austrije imaju pravo na razne subvencije u cilju obavljanja parlamentarnih aktivnosti. Parlamentarne grupe, odn. klubovi, imaju status pravnog lica sličan statusu udruženja. Ove subvencije sastoje se od opštih sredstava i dodatnih sredstava za posebne svrhe, kao što su troškovi za obradu podataka ili odnose sa javnošću.

BELGIJA (*Donji dom*)

U Belgiji, poslanički klubovi novčana sredstva primaju nezavisno od političkih partija. Priznati politički klubovi, za svakog člana kluba, mjesečno dobijaju novčana sredstva u iznosu od 3.892,26 eura, koja se koriste za rad sekretarijata kluba u Parlamentu. Svi članovi kluba imaju administrativnog službenika kojeg plaća Parlament, bez obzira na to da li pripadaju priznatom poslaničkom klubu ili ne. Svaki član priznatog poslaničkog kluba ima visoko školovanog političkog savjetnika kojeg takođe plaća Parlament. U Donjem domu Parlamenta Belgije ne postoji parlamentarno radno tijelo koje vrši nadzor nad načinom trošenja novčanih sredstava kluba i ne postoji mogućnost oduzimanja sredstava u slučaju njihovog nepropisnog korišćenja.

U Belgiji, poslanički klubovi nemaju status pravnog lica.

BELGIJA (*Gornji dom*)

Osim javnog finansiranja partija, Gornji dom Parlamenta obezbjeđuje novčana sredstva poslaničkim klubovima. Svaki poslanik Gornjeg doma Parlamenta prima određena sredstva za zapošljavanje jednog administrativnog pomoćnika na puno i jednog administrativnog pomoćnika na nepuno radno vrijeme. Poslanički klubovi primaju sljedeća novčana sredstva:

- Svaki poslanički klub zastupljen u svim stalnim odborima u Gornjem domu Parlamenta dobija određena sredstva za zapošljavanje političkog sekretara. Manji poslanički klubovi, koje nijesu zastupljeni u svim stalnim odborima, dobijaju polovinu ovih sredstava za zapošljavanje političkog sekretara na nepuno radno vrijeme;
- Svaki predsjednik poslaničkog kluba prima određena sredstva za zapošljavanje saradnika (administrativnog i sa određenim stepenom kvalifikacija);
- Svaki poslanički klub prima određena sredstva za pokrivanje operativnih troškova, dok se druga sredstva koriste isključivo za zapošljavanje osoblja. Poslanički klub dobijena sredstva može koristiti prema svom nahodjenju.

U slučajevima kada se sredstva koriste za zapošljavanje osoblja, predsjednik poslaničkog kluba mora da zaključi ugovor o radu, a naknade plaća Parlament.

ČEŠKA (Gornji dom)

Poslanički klubovi u Parlamentu Češke nemaju status pravnog lica, u postojećem pravnom sistemu. U oba doma Parlamenta Češke, postoje nezavisni poslanički klubovi političkih partija koje su zastupljene u Parlamentu. U skladu sa Poslovníkom Senata (*Gornji dom*), novčana sredstva za troškove poslaničkih klubova obezbjeđuju se iz budžeta Senata, i to u skladu sa brojem članova kluba. Naknada troškova predviđena je rezolucijama Senata. Na mjesečnom nivou, predviđene su naknade u iznosu od 1.123,55 eura⁷ za svaki klub i 162,8 eura po članu kluba. Ovaj iznos se može upotrijebiti za plate zaposlenih, kancelarijske troškove, troškove stručnih analiza itd. Predsjednik poslaničkog kluba odgovoran je za pravilno trošenje sredstava. Ukoliko je uočena nepravilna potrošnja, dodijeljeni iznos se vraća u budžet Senata i nameću se sankcije u skladu sa Zakonom o javnom budžetu.

DANSKA

U Danskoj, poslanički klubovi primaju novčana sredstva nezavisno od političkih partija.

Poslanički klubovi u Danskoj imaju status pravnog lica i u tom svojstvu mogu da primaju novčana sredstva pod određenim uslovima. Jedan od uslova je da 70% sredstava mora biti utrošeno na isplatu zarada i usluge savjetovanja. Do 5% sredstava može biti utrošeno na publikacije i ostale materijale. Ukoliko sredstva opredijeljena za isplatu zarada nijesu potrošena, mogu se prenijeti u narednu godinu. Svaki poslanik ima pravo na sekretara u okviru iznosa koji je ekvivalentan minimalnom iznosu od 1.385 eura mjesečno. Ovim sredstvima

⁷ Za konvertovanje nacionalne valute u euro korišćen je konverter valute www.oanda.com. Na dan 14. jul 2006. godine važio je sljedeći kurs: 1CZK = 0,035€

poslanički klub mora dati prioritet. Predsjednik Parlamenta i poslanici koji su ministri nemaju pravo na sekretara. Članovi kluba koji žele da imaju sekretara moraju se konsultovati sa poslaničkim klubom (koji prima novčana sredstva). Partija članu kluba daje mogućnost donošenja odluke o zapošljavanju novih zaposlenih, iznosu zarade, radnom vremenu i otkazu.

Novčana sredstva namijenjena su političkom radu poslaničkih klubova i poslanika. Sredstva za obavljanje osnovnog političkog rada u poslaničkim klubovima definisana su Zakonom o finansijskoj podršci političkim partijama (koji predviđa pravila u vezi sa finansijskom podrškom političkom radu). Međutim, novčana sredstva za poslaničke klubove nezavisna su od ostalih novčanih sredstava.

Poslanički klubovi mogu potrošiti osnovni dio iznosa kao i dio iznosa koji dobijaju po osnovu vršenja mandata (*mandate amount*), a koji nije namijenjen sekretarima, na parlamentarne aktivnosti kluba i pojedinih članova u skladu sa sljedećim uslovima:

- Potrošnja novčanih sredstava mora se vršiti u skladu sa principima javne administracije tako da se za obavljanje određene aktivnosti utroši najmanji mogući iznos;
- Ukupni troškovi kupovine kancelarijske opreme se knjiže na dugovnoj strani konta u godini kada je kupovina izvršena;
- Spisak kupljenih i rashodovanih predmeta se mora se čuvati za kupovinu iznad iznosa od 670 eura⁸ po predmetu. Osim toga, spisak mora sadržati informacije poput kupovne cijene i godine kada je kupovina obavljena;
- Kupljeni ili iznajmljeni predmeti moraju se držati u *Christiansborg* (sjedište Parlamenta Danske) ili, ukoliko se ne nalaze u prostorijama Parlamenta, mora postojati posebni spisak sa podacima o tome kome su predmeti pozajmljeni i gdje se nalaze;
- Predmeti se moraju osigurati nezavisno od mjesta gdje se nalaze. Premija osiguranja plaća se od primljenih novčanih sredstava;
- Za troškove putovanja i smještaja važe pravila Ministarstva finansija;
- Za pokrivanje troškova putovanja, smještaja i telefona, članovi klubova u Danskoj imaju pravo na naknadu određenih troškova. Međutim, troškovi putovanja i smještaja plaćeni su članovima koji u ime kluba prisustvuju nekoj konferenciji;
- Novac se mora držati na jednom ili više bankovnih računa i ne smije se ulagati u hartije od vrijednosti, fondove, ne smije koristiti za kreditiranje ili na bilo koji drugi rizičan način.

Svake godine, klub mora podnijeti izvještaj o potrošnji svojih sredstava. Godišnje izvještaje provjerava računovođa a nakon toga izvještaji se dostavljaju Prezidijumu Parlamenta i dostupni su javnosti. Takođe, novčana sredstva mogu biti oduzeta klubu ukoliko se utvrdi da se nepropisno koriste ili troše.

⁸ Prilikom konvertovanja danske krune (DKR) u EUR korištene su vrijednosti od 30. juna 2006. godine. Za konvertovanje korišten je konverter Oanda, dostupan na URL: <http://www.oanda.com/currency/converter/>.

ESTONIJA

Služba Parlamenta Estonije obezbjeđuje sredstva za finansiranje zaposlenih u poslaničkim klubovima. Predsjednik kluba odlučuje o sastavu zaposlenih u klubu u skladu sa ukupnim budžetskim ograničenjima plata koja utvrđuje Bord Parlamenta. Pored toga, Služba Parlamenta obezbjeđuje poslaničkim klubovima kancelarijski prostor čiji troškovi se pokrivaju iz skupštinskog budžeta, a klubovi imaju na raspolaganju prostorije i usluge koje pruža Služba. Budžetima klubova upravlja Služba Parlamenta.

Poslanički klubovi u Parlametu Estonije nemaju status pravnog lica.

U skladu sa Poslovníkom Parlamenta, klub može formirati najmanje pet poslanika sa iste izborne liste. Svaka izborna partija može formirati jedan klub. Poslanicima nije dozvoljen prelazak iz jednog poslaničkog kluba u drugi, kao ni to da poslanik napusti jedan klub i postane nezavisni poslanik.

EVROPSKI PARLAMENT⁹

U skladu sa Poslovníkom Evropskog parlamenta, poslanici se mogu povezivati u klubove prema svojoj političkoj pripadnosti. Klub poslanika sastoji se od izabranih poslanika iz najmanje jedne četvrtine država članica. Za osnivanje kluba poslanika potrebno je najmanje 25 poslanika.

Budžet Evropskog parlamenta je glavni izvor finansiranja klubova poslanika i nezavisnih poslanika u Evropskom parlamentu. Izdvajanja iz budžeta ovog parlamenta imaju za cilj da pokriju administrativne i operativne troškove i troškove političkih aktivnosti klubova poslanika koji nastaju u vezi sa aktivnostima EU. Ova sredstva dodjeljuju se u skladu sa pravilima koja utvrđuje Biro Evropskog parlamenta. Sredstva ne mogu biti upotrijebljena za finansiranje evropskih političkih partija ili izborne kampanje.

Budžetska sredstva dodjeljuje Biro Parlamenta na početku svake godine u skladu sa brojem članova u klubu poslanika (i nezavisnih poslanika) na osnovu prijedloga predsjednika klubova poslanika. Svaka promjena u sastavu kluba poslanika ili broju nezavisnih poslanika rezultira preraspodjelom od početka narednog mjeseca. U godini održavanja izbora, godišnji budžet se raspoređuje u dva šestomjesečna budžetska perioda. Do 50% sredstava koja ne potroše klub ili nezavisni poslanik mogu se iskoristiti u narednoj godini. Svaki iznos koji pređe tu granicu mora biti vraćen Parlamentu.

⁹ Rules on political groups and non-attached Members, European Parliamentary Research Service, June 2014
<http://www.europarl.europa.eu/RegData/bibliotheque/briefing/2014/140824/LDM BRI%282014%29140824 REV1 EN.pdf>

Svaki klub poslanika dobija godišnji budžet za političke aktivnosti i aktivnosti informisanja na početku godine i odgovara Parlamentu za rashode. Nasuprot tome, Sekretarijat Parlamenta pokriva troškove nezavisnim poslanicima kroz direktne uplate ponuđačima ili kroz naknadu poslanicima. Generalni direktorat za finansije provjerava da li su rashodi nezavisnih poslanika u skladu sa pravilima, a ukoliko nijesu u skladu sa pravilima Parlament ne plaća niti nadoknađuje troškove.

Revidirane godišnje izjave o prihodima i rashodima klubova poslanika, zajedno sa konsolidovanim izjavama za sve nezavisne poslanike koje je pripremio Sekretarijat Parlamenta, dostavljaju se Birou Parlamenta i Odboru za budžetsku kontrolu te objavljuju na internet stranicama Parlamenta.

Svakom klubu poslanika obezbijeden je sekretarijat, takođe iz budžeta Parlamenta. Broj i pozicija, uglavnom privremeno zaposlenih osoba u klubovima poslanika, utvrđuju se u zavisnosti od broja poslanika u klubu. Nezavisnim poslanicima takođe se obezbjeđuje sekretarijat iz budžeta Parlamenta. Klubovi poslanika mogu zapošljavati osoblje na osnovu ugovora koristeći sredstva iz budžeta, dok nezavisni poslanici ne mogu koristiti sredstva u tu svrhu.

Plate akreditovanih savjetnika poslanika isplaćuju se u okviru nezavisne stavke u budžetu, imajući u vidu to da svaki poslanik ima određeni iznos na raspolaganju koji može upotrijebiti za angažovanje savjetnika bez obzira na to da li pripada klubu poslanika.

FINSKA

Poslanički klubovi u Parlamentu Finske dobijaju finansijska sredstava na godišnjem nivou iz državnog budžeta, nakon odobrenja Parlamenta. Ova izdvajanja dio su budžeta Parlamenta i iznos se utvrđuje na godišnjem nivou. Sredstva mogu biti upotrijebljena za zapošljavanje sekretara i ostalog osoblja koje je neophodno za obavljanje aktivnosti kluba, kao i za plaćanje ostalih troškova koji nastaju obavljanjem aktivnosti kluba.

Sredstva se dijele u dvije grupe na sljedeći način: 1.390 eura mjesečno po svakom članu kluba, pored čega svaki poslanički klub dobija mjesečni iznos ekvivalentan iznosu koji se plaća za dva člana mjesečno.

Osim toga, Parlament obezbjeđuje klubovima prostorije, potreban namještaj i kompjutersku opremu i preuzima brigu o zdravlju zaposlenih u klubovima.

Poslanički klub može se smatrati neregistrovanim udruženjem sa ideološkim ciljem. Klubovi obično imaju pisana pravila i funkcionišu na sličan način kao udruženja, iako nijesu registrovani. U pravnom smislu, poslanički klubovi nijesu parlamentarna niti partijska tijela.

Klubovi moraju voditi evidenciju o računima u skladu sa Zakonom o računovodstvu, kao i dostaviti završne račune i izvještaje revizora računovodstvenoj kancelariji Parlamenta do kraja maja naredne godine, nakon čega su završni računi javno dostupni.

ITALIJA (Donji dom)

Poslovnik Donjeg doma Parlamenta Italije predviđa da predsjednik Donjeg doma obezbjeđuje prostorije i potrebnu opremu koja poslaničkim klubovima omogućava da obavljaju funkciju i dodjeljuje im finansijska sredstva iz budžeta, uzimajući u obzir potrebe i veličinu kluba. Što se tiče sredstava koja se dodjeljuju tzv. mješovitom klubu, uzimaju se u obzir broj i veličina političkih grupisanja unutar kluba, tako da se sredstva dodjeljuju klubovima na osnovu broja članova i osnovnih potreba zajedničkih svim klubovima.

Kada su u pitanju davanja u obliku novca, ona se koriste za redovne aktivnosti, plaćanje zaposlenih i sekretara klubova. Ova sredstva dodjeljuju se odlukom Biroa i Borda kvestora. U 2005. finansijskoj godini, ukupna vrijednost sredstava koja su dodijeljena poslaničkim klubovima iznosila je 28,35 miliona eura.

U skladu sa zakonodavstvom, poslanički klubovi predstavljaju neregistrovana udruženja koja imaju politički i privremeni karakter, sa statusom pravog lica.

U Donjem domu ne postoji posebna kontrola trošenja sredstava poslaničkih klubova.

ITALIJA (Gornji dom)

U skladu sa propisima Gornjeg doma, poslaničkim klubovima se u cilju obavljanja funkcije obezbjeđuju kancelarije i prostorije, kao i naknade iz budžeta Gornjeg doma, u zavisnosti od broja članova kluba. Ova davanja razlikuju se od ostalih javnih finansijskih sredstava političkih partija budući da su ta sredstva isključivo novčana (ne uključuju prostorije) i striktno su u vezi sa izbornim troškovima.

Pravni status poslaničkih klubova je kontroverzno pitanje budući da su na granici između javne (kao parlamentarna struktura) i privatne strukture.

Poslanički klub ima pravo da prima naknadu na osnovu odluke Biroa i Borda kvestora Gornjeg doma, tijela koja upravljaju budžetom ovog doma.

LITVANIJA

U Litvaniji, novčana sredstva za funkcionisanje političkih partija nezavisna su u odnosu na novčana sredstva za finansiranje poslaničkih klubova. Pitanje novčanih sredstava za finansiranje političkih partija uređeno je Zakonom o finansiranju i kontroli političkih partija i političkih kampanja, dok je pitanje novčanih sredstava za funkcionisanje poslaničkih klubova definisano odlukom Borda parlamenta.

U skladu sa Poslovníkom Parlamenta, iznos jednak jednoj prosječnoj mjesečnoj zaradi izdvoji se godišnje za aktivnosti poslaničkih klubova tako da svaki član primi iznos koji je jednak 0,4 prosječne mjesečne zarade (prosječna mjesečna zarada iznosi oko 1.300 lita tj. oko 377

aura). Ukoliko se broj članova kluba promijeni, iznos sredstava će se prilagoditi broju članova. Sredstva se koriste za finansiranje pripreme prijedloga zakona i ekspertize, pokrivanje troškova reprezentacije kao i troškova telefona i drugih troškova u vezi sa aktivnostima kluba.

U Parlamentu Litvanije ne postoji posebno tijelo koje je odgovorno za vršenje nadzora nad načinom potrošnje sredstava kluba. Međutim, službenik u Odjeljenju za finansije je odgovoran za praćenje finansijskih aktivnosti poslaničkih klubova. Kontrola potrošnje novčanih sredstava vrši se na osnovu finansijskog izvještaja koji je klub dužan da dostavi Odjeljenju za finansije svakih šest mjeseci. U ovom parlamentu ne postoji pravilnik ili uredba koja reguliše pitanje nepropisne potrošnje novčanih sredstava poslaničkih klubova, niti je u praksi do sada zabilježen takav slučaj.

U Litvaniji, poslanički klubovi nemaju status pravnog lica.

NORVEŠKA

Poslanički klubovi u Norveškoj finansiraju se nezavisno od političkih partija. Svaki poslanički klub dobija osnovna finansijska sredstva, dok dodatna sredstva dobija po poslaniku, odnosno članu kluba. Osim toga, poslanički klubovi dobijaju dodatna sredstva ako predstavljaju opoziciju u Parlamentu, kao i za saradnju sa Evropskom unijom, te saradnju u oblasti Evropske ekonomske oblasti. Parlament je zadužen da obezbijedi klubovima kancelarije i svu potrebnu kancelarijsku opremu, uključujući namještaj, kompjutere i štampače.

Poslanički klubovi imaju sličan status kao pravna lica sa mogućnošću sopstvenih izvora finansiranja i zapošljavanja osoblja. Ne postoji zakonodavstvo koje reguliše to pitanje. Svaki poslanički klub bira svoj sastav (board) i lidera, koji se naziva parlamentarnim liderom.

Prezidijum Parlamenta dobija godišnje račune i finansijske izjave čiju reviziju vrši sertifikovani javni računovođa. Prezidijum Parlamenta ima funkciju kontrole utrošenih sredstava, a odlukom može zatražiti da finansijska sredstva budu vraćena u budžet.

POLJSKA (Donji dom)

U Poljskoj, političke partije koje učestvuju u izborima finansira država iz svog budžeta. Partija koja osvoji najmanje 3% ukupnog broja važećih glasova (ili najmanje 6% u slučaju koalicije), ostvaruje pravo na novčana sredstva. Iznos sredstava određuje se na osnovu procenta glasova ostvarenih u svakoj izbornoj jedinici. Novčana sredstva isplaćuju se u četiri godišnje rate za vrijeme trajanja parlamentarnog saziva, u skladu sa Zakonom o političkim partijama.

Registrovani parlamentarni klubovi (i grupe)¹⁰ imaju pravo na novčana sredstva iz budžeta, koji je namijenjen Službi Skupštine, predviđena za pokrivanje troškova vođenja kancelarije kluba kao i troškove aktivnosti kluba (grupe). Ova sredstva nije moguće koristiti u druge svrhe.

Svatom klubu i grupi na korišćenje se daju kancelarija i kancelarijska oprema.

Svaki predsjednik kluba ima pravo na automobil (sa vozačem kojeg plaća Služba Skupštine). Klub koji ima više od 50 članova ima pravo i na dodatni automobil (sa vozačem kojeg plaća Služba Skupštine).

Mjesečni iznos novčanih sredstava raspoređen je kao što slijedi:

- Klubovi do 50 članova – 308 eura po članu/mjesečno;
- Klubovi od 51 do 100 članova – 290 eura po članu/mjesečno;
- Klubovi preko 100 članova – 271 eura po članu/mjesečno¹¹.

U skladu sa Odlukom broj 8 predsjednika Donjeg doma (*Sejma*), novčana sredstva koriste se za sljedeće troškove:

- Isplata zarada službenicima i troškovi u vezi sa zaradama (zaposleni se zapošljavaju isključivo na određeno vrijeme – vrijeme trajanja parlamentarnog saziva. Zaposlene u klubovima zapošljava sami klub, nezavisno od Službe Skupštine);
- Telefonske usluge, prevoz, poštanske usluge, štampanje;
- Gorivo za automobil kluba;
- Kancelarijski pribor, novine, časopisi, knjige;
- Istraživanja, studije, mišljenja, analitički materijali, prevodi itd. koje naručuje isključivo klub (klub takođe može naručiti istraživanja, studije itd. u skladu sa raspoloživim sredstvima, preko Istraživačkog biroa);
- Međunarodne aktivnosti, izuzev troškova putovanja, osim ukoliko se odnose na saradnju sa stranim partnerima (klubovima drugih parlamenata);
- Seminari i konferencije koje organizuje klub a koji su u vezi sa radom *Sejma*;
- Bankarski troškovi.

¹⁰ Klub je parlamentarno udruženje koje broji najmanje 15 članova dok je parlamentarna grupa udruženje koje može imati najmanje tri člana. (Poslovnik *Sejma*, član 8, paragraph 2 i 3)

¹¹ Prilikom konvertovanja poljskog zlota (PLN) u EUR korištene su vrijednosti od 5. jula 2006. godine. Za konvertovanje korišten je konverter Oanda, dostupan na URL: <http://www.oanda.com/currency/converter/>.

U cilju dobijanja novčanih sredstava, klubovi i grupe dužni su da obavijeste predsjednika *Sejma* o sastavu kluba, statutu kao i članovima. Spisak članova mora sadržati njihove privatne podatke kao i podatke o zapošljenu, izvorima prihoda i svim poslovnim aktivnostima u posljednje tri godine.

Klubovi i grupe dužni su da, do 31. januara, dostave finansijski izvještaj i račune za prethodnu godinu kao i konačni finansijski izvještaj na kraju mandata (što važi i u slučaju ukidanja kluba ili grupe). Ukoliko klub ne dostavi godišnji izvještaj, isplata novčanih sredstava se zaustavlja. Takođe, nedostavljanje konačnog izvještaja dovodi do suspenzije isplata.

Finansije klubova kontroliše Finansijski biro Službe Skupštine (posebna jedinica Biroa koja upravlja svim uplatama članovima klubova/grupa – zarade, dnevnice itd). Stanje pokretne imovine, koja je dodijeljena klubu na korišćenje, te upravljanje tom imovinom kontroliše Biro za upravljanje i tehniku.

Ukoliko se dodijeljena novčana sredstva ne koriste u skladu sa Odlukom predsjednika *Sejma*, ista mogu biti oduzeta. Međutim, do sada nije zabilježen nijedan takav slučaj.

POLJSKA (Gornji dom)

Novčana sredstva za funkcionisanje poslaničkih klubova obezbjeđuje Služba Gornjeg doma. Iznos novčanih sredstava, odlukom određuje predsjednik Gornjeg doma. Svakog mjeseca, svaki poslanički klub prima utvrđeni iznos pomnožen sa brojem članova. Sredstva se, između ostalog, koriste za isplatu zarada službenicima poslaničkih klubova. Osim toga, poslanički klubovi Gornjeg doma Parlamenta Poljske besplatno koriste kancelarije u prostorijama Parlamenta.

U skladu sa odlukom predsjednika Gornjeg doma, poslanički klub u obavezi je da vodi evidenciju o svim svojim troškovima. Svake godine, do 31. januara, predsjednik kluba podnosi izvještaj o korišćenju sredstava, koja je klub primio prethodne godine. Poslanički klub dostavlja godišnji finansijski izvještaj bez računa i faktura. U okviru Gornjeg doma Parlamenta Poljske ne postoji tijelo koje vrši kontrolu i nadzor nad potrošnjom novčanih sredstava poslaničkih klubova. Finansijska kancelarija Službe Gornjeg doma Parlamenta djelimično kontroliše iznos sredstava koje je potrošio poslanički klub, kao i usklađenost potrošnje sa zadacima grupe, predviđenim odlukom predsjednika Gornjeg doma Parlamenta. Međutim, odluka predsjednika ne predviđa mjere za nepropisno korišćenje sredstava poslaničkog kluba.

U Poljskoj, poslanički klubovi nemaju status pravnog lica.

SLOVAČKA

U Slovačkoj, poslanički klubovi finansiraju se nezavisno od političkih partija. U tom smislu, postoji poseban zakon o političkim partijama koji predviđa uslove finansiranja političkih partija. Poslanički klubovi finansiraju se iz budžeta namijenjenog Službi Parlamenta Slovačke i nemaju status pravnog lica.

U okviru budžeta predviđena su finansijska sredstva za pokrivanje troškova poslaničkih klubova. Svaki poslanički klub ima finansijskog menadžera. Predsjednik Parlamenta utvrđuje iznos finansijskih sredstava za poslaničke klubove imajući u vidu broj članova kluba. Poslanički klub u obavezi je da dostavi dokumenta u vezi sa rashodima predsjedniku Parlamenta uvijek kada on to zatraži. Osim toga, poslanički klubovi u obavezi su da predsjedniku Parlamenta predstave sumirani finansijski izvještaj za prethodnu godinu.

Što se tiče kontrole korišćenja finansijskih sredstava, sva planirana finansijska sredstva provjeravaju se putem kontrole *ex-ante* koju vrši predsjednik poslaničkog kluba. Nakon toga, kontrolu *ex-ante* vrši državni službenik zaposlen u ekonomskom odjeljenju Službe Parlamenta.

Pravno odjeljenje Službe priprema sve ugovore i sporazume u vezi sa aktivnošću poslaničkih klubova. Sve ugovore i sporazume potpisuje šef Službe Parlamenta (*chancellor*). Kontrola *ex-ante* predstavlja način za sprečavanje nepropisne upotrebe finansijskih sredstava.

SLOVENIJA

U Sloveniji, poslanički klubovi novčana sredstva primaju nezavisno od političkih partija. Sredstva za rad poslaničkih klubova predviđena su godišnjim budžetom Skupštine. Zakon o poslanicima predviđa da za svakog poslanika, poslanički klub dobija određena sredstva za ekspertska osoblje, a visinu tih sredstava određuje Skupština. U skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji radnih mjesta Službe Skupštine, poslanički klub čine: sekretar, dva eksperta, službenik kao i dodatni službenik na svakih osam poslanika. Poslanički klub koji ima više od osam poslanika, ima pravo na dodatnog eksperta na svakih šest poslanika. Sredstva za zarade zaposlenih u klubovima obezbjeđuje Skupština (*Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji radnih mjesta Službe Skupštine*). Osim toga, svaki poslanički klub ima pravo na pomoć dodatnog eksperta (poslanički klub prima oko 1.900 eura za svakog poslanika). Ta sredstva mogu se potrošiti na privremeno zapošljavanje službenika ili na zapošljavanje na ugovor o djelu.

U skladu sa Zakonom o političkim partijama, političke partije primaju sredstva u vidu članarine, priloga privatnih, fizičkih i pravnih lica, prihoda od imovine, poklona kao i sredstva iz budžeta Skupštine.

Poslanički klubovi u Sloveniji nemaju status pravnog lica.

U Sloveniji, svi troškovi klubova potvrđuju se fakturama i ostalim knjigovodstvenim dokumentima. Pravilno korišćenje budžetskih sredstava kao i ostalih subvencija kontroliše interni revizor, budžetska inspekcija i Revizorski sud, a indirektnu kontrolu vrši parlamentarna Komisija za budžetsku kontrolu i kontrolu javnih finansija.

Budući da Skupština u Sloveniji obezbjeđuje efikasnu unutrašnju kontrolu nad potrošnjom sredstava, nepravilna upotreba sredstava skoro i da nije moguća. Međutim, ukoliko i dođe do nepravilne upotrebe ili potrošnje novčanih sredstava, ona ne mogu biti oduzeta.

ŠPANIJA (Gornji dom)

U skladu sa Poslovníkom Gornjeg doma Parlamenta Španije, poslanički klubovi dobijaju određena novčana sredstva. Tokom 2006. godine poslanički klubovi dobili su sljedeće iznose:

- Fiksni iznos za svaki poslanički klub po 7.094,08 eura mjesečno;
- Varijabilni iznos za poslaničke klubove u skladu sa brojem članova: 1.488,73 eura po poslaniku;
- Varijabilni iznos za poslaničke klubove za unapređenje tehničke podrške: 200 eura mjesečno po poslaniku,
- Naknada za prevoz: 3.076,24 eura po poslaničkom klubu (dupli iznos za velike klubove, poput kluba socijalista).

Kontrolu nad utrošenim sredstvima vrši Biro Gornjeg doma putem redovne kontrole budžeta Gornjeg doma i Revizorski sud putem specijalne kontrole u skladu sa finansiranjem političkih partija. Ovaj zakon smatra naknade za poslaničke klubove sredstvima političkih partija. Svaka politička partija ima obavezu da utvrdi sistem i proceduru unutrašnje kontrole. Eksterna kontrola odgovara kontroli Revizorskog suda, koji može zahtijevati povraćaj sredstava ukoliko su na neregularan način upotrijebljena.

ŠVEDSKA

U Švedskoj, poslanički klubovi novčana sredstva primaju nezavisno od političkih partija. U Parlamentu Švedske, poslanički klubovi dobijaju finansijsku podršku u vidu osnovne podrške, sredstava za političke savjetnike za članove kluba i sredstava za put u inostranstvo.

Osnovnu podršku čine osnovna sredstva i dodatna sredstva, čija visina zavisi od broja članova poslaničkog kluba. Osnovna sredstva iznose oko 183.995 eura godišnje. Poslanički klub koji čini vladajuću većinu ima pravo na iznos osnovnih sredstava, dok drugi poslanički klubovi imaju pravo na dvostruki iznos osnovnih sredstava. Dodatna sredstva iznose oko 6.170 eura po članu na godišnjem nivou.

Sredstva za političke savjetnike za članove kluba čine sredstva za administrativne troškove i sredstva za troškove istraživanja. Sredstva koja su prethodno predviđena da pokriju troškove za jednog političkog savjetnika na dva člana kluba, od septembra 2004. godine uspješno su povećana tako da pokrivaju troškove jednog političkog savjetnika na jednog člana, što se primjenjuje od 1. jula 2006. godine. Sredstva će iznositi oko 4.979 eura za političkog savjetnika i to na mjesečnom nivou.

Članovi poslaničkih klubova imaju pravo i na sredstva za put inostranstvo kako bi imali mogućnost da prisustvuju međunarodnim konferencijama koje se održavaju van zemlje. Ova sredstva iznose oko 541 euro po članu za prvih 20 mjesta a 270 eura za svako dodatno mjesto.

Finansijska sredstva za parlamentarne partije za budžetsku 2005. godinu iznosila su oko 21.430.000 eura¹². Sekretarijati klubova takođe primaju i indirektnu podršku u vidu besplatnih prostorija i tehničke opreme u zgradi Parlamenta.

U Švedskoj, poslanički klubovi nemaju status pravnog lica i nema javne kontrole tj. nadzora nad načinom potrošnje dodijeljenih novčanih sredstva. Takođe, novčana sredstva ne mogu biti oduzeta usljed nepravilnog korišćenja.

UJEDINJENO KRALJEVSTVO

U Parlamentu Ujedinjenog Kraljevstva „*all-party*“ parlamentarne grupe smatraju se neformalnim grupama u poređenju sa ostalim parlamentarnim tijelima sačinjenim od predstavnika dvije ili više partija (*cross-party*), poput izabranih odbora. Članstvo „*all-party*“ parlamentarne grupe uglavnom čine *backbench*¹³ poslanici Donjeg doma i Doma lordova, ali može uključiti i ministre ili pojedince van Parlamenta. Grupe se šire ili se smanjuju u skladu sa interesovanjem i entuzijazmom članova. Grupe su klasifikovane kao tematske grupe (u skladu sa interesovanjem članova za istu oblast ili temu, na primjer šumarstvo) i *country grupe* koje su u vezi sa određenom zemljom ili regionom.

Sve „*all-party*“ grupe su u obavezi, u skladu sa rezolucijom Donjeg doma, da prijave bilo kakvu dobit koju ostvaruju od grupa van Parlamenta. Registar je uspostavljen usvajanjem Rezolucije Donjeg doma 17. decembra 1985. godine i ima za cilj registrovanje svih „*all-party*“ grupa koje postoje u Donjem domu, kao i podatke u vezi sa zaposlenima i podrškom koju dobijaju van Parlamenta. Registracija je obavezujuća za svaku grupu koja obuhvata poslanike Donjeg doma iz više od jedne partije i ima najmanje jednog službenika Donjeg doma.

Nadzor nad registrom vrši saradnik za Registar u Kancelariji parlamentarnog komesara za standarde. Gotovo nijedna registrovana „*all-party*“ grupa ne dobija finansijska sredstva iz budžeta, ali je bilo izuzetaka. Na primjer, Britansko-američka parlamentarna grupa dobila je podršku u iznosu od 207.943 eura¹⁴. Ostale grupe dobijaju različite vrste podrške, finansijske ili administrativne iz nevladinog i privatnog sektora, uključujući dobrotvorne i komercijalne organizacije.

¹² Prilikom konvertovanja švedske krune (SEK) u EUR korištene su vrijednosti od 26. juna 2006. godine. Za konvertovanje korišten je konverter Oanda, dostupan na URL: <http://www.oanda.com/currency/converter/>.

¹³ Poslanici koji nijesu članovi Vlade.

¹⁴ Za konvertovanje nacionalne valute u euro korišćen je konverter valute www.oanda.com. 6. jula 2006. godine važio je sljedeći kurs: 1GBP = 1,44€

Izvori

ECPRD Request no. 2159 *Parliamentary Groups: Formation and Status*, December 2012 (Final Summary)

ECPRD Request no. 590, *Subsidies for financing of parliamentary groups*, June 2006

Konverter valute www.oanda.com

Rules on political groups and non-attached Members, European Parliamentary Research Service, June 2014

http://www.europarl.europa.eu/RegData/bibliotheque/briefing/2014/140824/LDM_BRI%282014%29140824_REV1_EN.pdf